

Др Милан Петровић,
Редовни професор,
Правни факултет Универзитета у Нишу, у пензији

ПРЕТХОДНО САОПШТЕЊЕ
doi:10.5937/zrpfno-21680

UDK: 321.01(73)
Рад примљен: 14.05.2019.
Рад прихваћен: 13.11.2019.

ИСТОРИЈСКИ КОРЕНИ ПОЛИТИЧКОГ СИСТЕМА СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА И КОНГРЕГАЦИОНАЛИЗАМ (ПУРИТАНИЗАМ)

Апстракт: Политички систем Сједињених Америчких Држава настао је из једне варијанте протестантског хришћанства, конгрегационализма или пуританизма, који наглашава значај јудаистичког Старог завета и учење о предодређености (предетерминацији). Као такав, пуританизам је играо битну улогу приликом настанка америчког типа демократије и сурове колонизације садашње територије Сједињених Држава. Ипак, пуританизам се није сасвим одрекао новозаветне хришћанске љубави, што је у међународној политици деловало у Маршаловом плану и спасавању Србије од глади првих година Титовог режима.

Кључне речи: протестантизам, конгрегационализам (пуританизам), Сједињене Америчке Државе, Титов режим.

Када је у 4. веку хришћанство Васељенске цркве постало државна религија Римскога царства, хришћанство је затекло већ потпуно уобличене институције и правни поредак те светске империје, које је тек поступно могло да уобличава и усмерава сагласно своме светоназору. Притом, највећи противник нове религије није био древни политеизам, који је брзо ишчезавао, већ јереси унутар ње, и њихово побијање било је главни задатак седам васељенских сабора у раздобљу између 325. и 787. године. Но, тај задатак био је само делимично испуњен, јер су неке јереси не само опстале, већ су се успоставиле као засебне цркве: Аријанска црква, Монофизитска црква, Несторијанска црква, те још неке мање цркве. Први значајан пораз Васељенска црква је претрпела услед великог раскола 1054. године, када се коначно распала на западни део, из кога је произашла

* milan@prafak.ni.ac.rs

Римокатоличка црква, и источни, из кога је произашла Православна црква, која је остала верна поретку и учењима Васељенске цркве. Главни узрок те поделе лежи у схватањима германских варвара, који су на тлу западне половине Царства образовали своје краљевине, „регнуме“. То је довело до извесних особених својстава унутар римокатолицизма: до верског фанатизма; до обожавања римског папе (јер су варвари хтели да имају бога кога виде и чују); до крсташких ратова; до истребљивања вештица као наводних „ђаволових невеста“. Други велики пораз Васељенска црква је доживела услед ширења ислама, којим је Блиски исток отргнут од Европе. Знаменити руски историчар цркве и богослов, Карташов, вели (Карташов, 2009: 443): „Наступио је историјски крај, који је отпочео својим освајањем Александар Македонски. После 1.000 година хеленизма и 700 година помпејског освајања под римским орлом, отпочело је велико повлачење европске културе из тих регија!“ Трећи велики пораз духа Васељенске цркве је појава протестантизма у римокатоличким земљама, посебно германским. Непосредан повод протестантизма било је сузбијање папских злоупотреба. Протестантизам је у томе успео, али је уједно уздрмао и саме темеље хришћанства.

Но, важно је разликовати умерени од екстремног протестантизма. Умерени, оличен у лутеранским (евангелистичким) црквама и Англиканској цркви, задржао је свештеничку хијерархију на челу са епископима и прихватио територијални принцип, у смислу да је земаљски господар (ако је протестант) уједно и глава Цркве. Екстремни протестантизам, у првом реду калвинистички реформизам, за разлику од умереног, није епископалан, већ познаје само свештенике које бирају скупштине верника (презбитеријално-синодални систем), што је израз схватања да је сваки верник свештеник („опште свештенство“). Сваки скуп верника може да образује цркву, црквену општину. Једно од битних обележја реформисане цркве, по коме је добила и име, јесте убеђење да црква треба да се „реформише по речи Божјој“ и да јој је „реформа стално неопходна“ (*ecclesia reformata et semper reformanda*). Управо из овога „*ius reformandi*“ пришло је „*ius revolutionis*“ француске и руске („Октобарске“) револуције, чија је оштрица била управљена против саме Цркве Христове. Литургија (миса) била је замењена проповедничким богослужењем. Од огромне важности је и то што је реформизам стао на становиште предодређености (предетерминације). То становиште заступао је још блажени Августин, у супротности са светоотачким предањем (учењем црквених отаца). По том схватању, Бог је од вечности неке људе одабрао за спасење, а неке за проклетство, једне за рај, друге за пакао; следствено томе, нема слободе воље. Лутер је такође стајао на становишту предодређености. Али, највећа

имена немачке философије, Кант и представници немачког идеализма (Фихте, Шелинг, Хегел) видели су у слободи воље један од темељних појмова философског сазнања. Сви они били су евангелисти. То је у Немачкој, домовини протестантизма, отупело оштрицу Лутеровом гледишту. Протестантизам је такође одбацио црквено предање, култ светаца, култ икона. Правила вере садржана су само у Старом (јеврејском) и Новом завету (*sola scriptura*). Лутер је, додуше, и у Старом завету видео Јеванђеље (*solus Christus*). Међутим, екстремни протестантизам изједначио је учења Старог и Новог завета, нашао је, штавише, у Старом завету мерила Новог. С тим у вези, велики немачки песник јеврејског порекла, Хајнрих Хајне (1797–1856), рекао је о презбитеријанским Шкотима да су Јевреји који једу свињетину (Sombart, 1920: 293).

Сасвим је другачије становиште Васељенске, а потом Православне и Римокатоличке цркве, када је у питању Стари завет. Алфред Лоази (Loisy), „отац католичког модернизма“, записао је разговор који је 24. октобра водио са надбискупом Тура и каснијим кардиналом, Мењаном (Meignan), у коме је овај црквени великодостојник рекао (Heer, 1964: 687): „Знате ли, драги пријатељу, да критика никада није постојала у Цркви. Шта су већ црквени оци разумели од Библије? Ништа. А у средњем веку? И потом? Ришар Симон (придодајмо: Он је велики пионир католичког библијског истраживања) беше паметан човек, велики критичар. Али – молим Вас да обратите пажњу на то – није имао никаквог успеха. Босије (Bossuet) га је смлавио...“ Један знаменити француски католички теолог овако одређује однос првог и другог дела Светог писма (Daniélou, 1948: 13): „Бездан који постоји између Старог и Новог завета је бездан који постоји између најаве неке ствари и реалности те ствари.“ Српски црквени отац Јустин беседи (Поповић, 1980: 332) да је „Господ Христос... разрешио људе од проклетства закона“. У чињеничном смислу то није тачно, јер су само Јевреји живели по старозаветном закону, о коме је овде реч. Но, та тврдња показује став Православне цркве према Старом завету.

У Енглеској су у 17. веку деловале три протестантске, антикатоличке цркве: Англиканска или „High Church“, која је била најближа Римокатоличкој, и која је примењивала церемонијал прописан од владара из династије Тјудор; Презбитеријанска или „нонконформистичка“, која је у 17. веку постала државном црквом Шкотске; премда је била екстремно протестантска (реформистичка), тежила је реформама, али је хтела да остане у јединству са Англиканском црквом; напокон, Конгрегионалистичка црква, или „независна“, чије припаднике су у Енглеској и Америци прозвали „пуританцима“, „чистунцима“, која је била најекстремније протестантска и која је осуђивала како епископално

уређење Англиканске цркве, тако и синоде презбитеријанаца. Краљ и високо племство подржавали су Англиканску цркву; ниже племство и трговци подржавали су презбитеријанце; обичан, особито сиромашан свет, стајао је уз пуританце. У грађанском рату који је избио између краља и парламента, војску парламента чинили су углавном пуританци, због чега се збиљска енглеска револуција често назива „пуританском“, и који су напослетку и извојевали победу, јер су били најфанатичнији борци. У први план избио је генијални пуритански војсковођа, који је добио чин „генерал-капетана“, припадник нижег племства Оливер Кромвел. Поставши војни диктатор, Кромвел је издејствовао да парламент 7. фебруара 1649. укине монархију и успостави републику. Парламент је 16. децембра 1653. изгласао Кромвелу за „лорда протектора Енглеске Републике“, режим је називан „протекторатом“ (protectorate) и Кромвел је владао без ограничења мандата све до смрти 3. септембра 1658. (Конвентски парламент је 1660. поново увео монархију, с фикцијом да република никада није постојала!) Епилог енглеске револуције били су догађаји од 1688. до 1689, које је Берк назвао „срећном и славном револуцијом“, јер се, у ствари, није радило о револуцији, већ о, како исправно примећује Шпенглер (Spengler, 1922: 486), победи племићке, у парламенту заступљене фронде. Присталице парламента и присташе монархије, „виговци“ и „торијевци“, споразумели су се да успоставе парламентарну монархију и учврсте Англиканску цркву као државну цркву; десница, римокатолици, и левица, пуританци, били су одстрањени од власти. Нови краљ, холандски намесник Виљем Орански и његова супруга Ана, кћерка последњег Стјуарта, морали су да 12. фебруара 1689. потпишу „Декларацију о правима“, која је онемогућавала сваку краљевску самовољу.

Кромвела и његово поколење пре свега је надахњивао Стари завет. Свеколико мишљење и стил тог раздобља били су дубоко прожети јудејством. Три главне замисли јеврејског национализма владале су пуританском свешћу тог раздобља: мисао изабраног народа, завет с Богом, месијанска очекивања. Васељенска црква је учила да је сав народ сабран у Цркви „изабрани народ“. Насупрот томе, Кромвел је сматрао да је енглески народ у том историјском добу „нови Израел“. Тако је Кромвел, тражећи од парламента да побеђеног и заробљеног краља Карла Првог осуди на смрт, дословце рекао да догод је тај смутљивац жив, „никакав мир у Израелу није могућ“ (Maugois, 1937: 365). Разумљиво је да је такав став Кромвелов довео до узајамних симпатија са Јеврејима. Још 1290. је краљ Едвард протерао све Јевреје из Енглеске (када је откривено да кују лажни новац). Кромвел им је 1655. дозволио да се врате. Јевреји су, заузврат, финансирали Кромвелове армије и, ускоро потом, дванаест јеврејских мешетара, којима је Кромвел

допустио да послују на Лондонској берзи, обртали су већ у 17. столећу четвртину владиних зајмова (Agent, 1955: 27).

Кромвел је 1649. покорио Ирску и 1651. Шкотску. У Ирској је нешто раније римокатоличка странка надвладала и извршила покољ протестаната. Као прави војник старозаветнога Јехове, Кромвел је у Ирској спровео одмазду описану у Старом завету; дао је да се истреби целокупно ирско племство и земља подели енглеским слободњацима; последица тога је била да су место племства заузели у Ирској римокатолички свештеници; тако је протестант Кромвел гурнуо ирски народ у наручје римокатоличког клерикализма. Заслуга је Кромвелова што је Енглеску учинио светском поморском силом. Победио је Холандију, која је од 1600. имала најјачу флоту на свету, у рату од 1652. до 1654. Када је Кромвел 9. маја 1655. заузео Јамајку, била је тиме запечаћена не само енглеска поморска превласт над Шпанијом, већ и победа светског протестантизма (калвинизма) над светским католицизмом (језуитизмом) у владавини морима и океанима (Schmitt, 1954: 30, 45, 47).

Једна мала скупина у Енглеској прогањаних, како од стране англиканаца тако и презбитеријанаца, пуританаца иселила се најпре у Холандију, а потом у Северну Америку. На броду „Мајски цвет“ (Mayflower) налазио се 41 мушкарац са породицама, и ти мушкарци, у Америци прозвани „оци ходочасници“ (pilgrim fathers), пре него што ће се настанити у Новој Енглеској, закључили су 11. новембра 1620. гласовити уговор, „Mayflower Compact“. Премда су се „оци ходочасници“ изјашњавали као поданици енглескога краља, они су сматрали да у погледу државног, црквеног и економског устројства имају потпуну слободу уговорног уређивања, и тај ултралиберализам, који има корен у уговору изабраног народа с Богом, представља основ пуританскога светоназора. Главни део уговора на „Мајском цвету“ гласи: „У име Божје, Амин. Ми, чија имена су доле потписана, лојални поданици нашега узвишенога сувереног господара краља Јакова, милошћу Божјом краља Велике Британије, Француске и Ирске, заштитника вере итд. Предузевши за славу Божју, ради унапређивања хришћанске вере и у славу нашега Краља и Земље, пут да успоставимо колонију у северним деловима Вирџиније; Закључивши од стране присутних, свечано и узајамно, у присуству Бога и једних с другима, уговор и здруживши нас заједно у грађанску и политичку установу, ради нашег бољег рада и очувања, те надаље ради наведених сврха: да доносимо, установљујемо и одређујемо такве праведне и опште законе, уредбе, акте, статуте и службенике, с времена на време, како будемо сматрали да је најдоличније и најподесније за опште добро Колоније; обећавајући да ћемо им указивати

сву дужну потчињеност и послушност.“ У историјском смислу, они су дакле себе видели као „нов народ“.

Ускоро потом почели су да Нову Енглеску колонизују пуританци у све већем броју. Око 1640. било их је у заливу Масачусетса већ приближно око 22.000. Андре Мороа (Maurois, 1953: 338) истиче да без верског прогањања пуританаца у Енглеској „вероватно цивилизација Северне Америке не би постала англосаксонска“. Но, док су „оци ходочасници“ и њихове породице тежили да буду сами и били прожети благошћу општинског живота, дотле су колонисти из залива Масачусетса били ратоборни и тежили освајањима (Perry, 1944: 72).

Калвинизам, па тако и пуританизам, стоји на становишту јединства државе и цркве, црква је држава и обратно. Пуританци су првобитно хтели да остваре теократију и у „новом свету“. Колонисти са „Мајског цвета“ били су уједно црква, ортаклук и држава (Perry, 1944: 74 ид.). Међутим, већ крајем 17. века превладао је принцип слободе вероисповести. У будућим Сједињеним Америчким Државама појавили су се и припадници друкчијих религија. Рецимо, почев од 1651. били су Шкоти ратни заробљеници, по вероисповести презбитеријанци, отпремани у америчке колоније. У 18. веку дошло је до прилива преко 180.000 шкотских и ирских презбитеријанаца. Енглески краљеви, који су код куће били верски нетрпељиви, у повељама о оснивању колонија јемчили су колонистима слободу вероисповести, и у колонијама су се појавиле многе протестантске секте чији су припадници тражили за себе слободу савести. Знаковито је да су у уставним уговорима између већине и иновераца ови потоњи обећавали послушност већини, али „само у грађанским стварима“ – религија није могла бити предмет законодавства (Jellinek, 2006: 47).

Немачки историчар и филозоф Ернст Нолте, полазећи од тога да су први северноамерички колонисти били прогањани и сиромашни у „старом свету“, устврђује да су Сједињене Америчке Државе биле **прва држава левице** (Nolte, 1985: 47 идд). Он, међутим, одмах додаје да је напоредо постојала и једна „аристократска Америка“ (ibid., 48). Та, боље речено, „плутократска Америка“, пошто збиљски аристократије, племства, у Америци никада није било, постојала је не само на северноамеричком робовласничком Југу, већ и на Северу, у Њујорку, где су је оличавале водеће трговачке породице: Rensselaer-ови, Roosevelt-ови, Alsop-ови, Jay-ови. Овима треба додати и богате јеврејске породице, које су се доселиле са Западноиндијских острва на Карипском мору и из Латинске Америке. Ти Јевреји ушли су у симбиозу са њујоршком плутократијом (први тамошњи Јевреји доселили су се 1655. управо у Њујорк) и, између

осталог, финансирани борбу северноамеричких колонија за ослобођење од Енглеске; без јеврејскога новца Сједињене Америчке Државе никада не би стекле независност; Калифорнија је такође добрим делом јеврејска творевина (Sombart, 1920: 40 и дд.). Постоји у Сједињеним Државама и јака супротност између **национализма** и **универзализма**; али је потоњи успевао да превагне.

Ако се остави по страни слобода вероисповести, коју су касније и сами пуританци прихватили, између америчкога пуританизма и калвинизма уопште, с једне стране, и јудаизма, с друге, у политичким и економским схватањима нема разлика. Пре свега, ова подударност је дошла до изражаја у истребљивачким ратовима које су колонисти водили против староседелачких Индијанаца (о историји староседелачких народа обеју Америка после 1492. (Wright, 2000).

Рат против Индијанаца отпочео је такоређи од почетка колонизације будућих Сједињених Америчких Држава. У Члановима конфедерације уједињених колонија Нове Енглеске (1643–1684) стоји: „Док смо сви ми дошли у ове делове Америке са једним те истим циљем и тежњом, а наине, да унапређујемо Краљевство нашега Господа Исуса Христа и уживамо слободе Јеванђеља у чистоти с миром; и док смо у својим насеобинама (мудрим провиђењем Божјим) надалеко распршени на обалама мора и река другачије него што смо најпре намеравали, тако да не можемо сагласно својој жељи да угодно саобраћамо у једној влади и правосуђу; и док живимо окружени људима неколиких народа који говоре неразумљиве језике који (људи) могу да се покажу штетним по нас или наше потомство.“ А у Декларацији о независности од 4. јула 1776. енглески краљ се, између осталог, оптужује: „Он је подстицао унутрашње побуне међу нама, и настојао да доведе становнике са наших граница, немилосрдне индијанске дивљаке, чија су позната правила ратовања уништавање без разлике људи свих доба, пола и услова.“

Но, они су били први који су примењивали та правила ратовања. Пуританци, као изабрани народ Божји, видели су у Америци Богом обећани Израел, чије староседеоце морају да униште због њиховога безбожништва, баш као што стоји у Старом завету. Додуше, Бог им то изравно није рекао. Али, они су сматрали да су предодређени (предестинирани) за рај, а Индијанци за пакао, јер они су побеђивали, а Индијанци губили, они расли, а Индијанци нестајали. Сав овај истребљивачки поход пуританци су сматрали да чине у „славу Божју“ и квалификовали га теолошким терминима. Тако је за њих Америка била „земља у Божјем власништву“, а њихово прво насеље у њој „света гора Цион“; за њих, религија Индијанаца била је „чисти култ ђавола“,

а они „деца ђаволова“, „црвени ђаволи“ (Deschner: 1992, 26, 34, 48). Још 1835. писао је велики француски историчар Де Токвил (Tocqueville: 1951, 506): „Ако се обрати пажња на тиранске мере које су усвојили законодавци државе Југа, на понашање њихових гувернера и акте њихових судова, лако ће се убедити да је потпуно протеривање Индијанаца коначни циљ према коме истовремено теже сви њихови напори.“

Зомбарт закључује (Sombart, 1920: 293, подвучено у изворнику): „Пуританизам је јудаизам.“ Ипак, то је само делимично тачно. Амерички протестанти нису само поклоници Старог завета, они су и поклоници Новог, и то можда више него иједан други хришћански народ. Они су народ у коме делује крајња противречност између Старог и Новог завета, као и крајња противречност између левице и деснице. У том смислу, они су налик на римског бога Јануса који има два лица. Од тог народа зато долази и највеће могуће зло, али и највеће могуће добро.

Та опрека између старозаветног и новозаветног избија на видело у деловању појединих председника Сједињених Држава на нарочито јак начин. Можда највећма код Харија Трумана, који је био на челу те државе од 1945. до 1953. године. Труман је сматрао да се „темељи“ устава Сједињених Америчких Држава налазе у Библији (Deschner, 1992: 19). Но, исти Труман је наредио да се на два јапанска града, Хирошиму и Нагасаки, 6. и 9. августа 1945. баце атомске бомбе, услед чега је погинуло више од 100.000 недужних цивила. Новинар „Њујорк тајмса“, Виљем Лоренс (William L. Laurence), који је као очевидац из авиона славодобитно описао бацање атомске бомбе на Нагасаки, добио је за тај опис Пулицерову награду. Труман, међутим, није бацањем атомских бомби хтео само да принуди Јапан на капитулацију у Другом светском рату, већ је уједно хтео да Совјетски Савез одврати од даљег ширења комунизма. Два месеца након бацања атомских бомби, Труман је изјавио да Сједињене Државе задржавају атомски монопол за себе (Deschner, 1991, 266). Само, већ 25. септембра 1949. експлодирала је прва совјетска атомска бомба, па је отпочела трка у наоружању и хладни рат између америчког империјализма и совјетског комунизма. Легализацију хладног рата представљала је заправо „Труманова доктрина“, коју је амерички Конгрес усвојио након председничког говора 12. марта 1947. Према тој доктрини, „национална безбедност“ Сједињених Држава угрожена је кад год „тоталитарни режими“ покушају да наметну своју вољу „слободним народима“ путем „наоружаних мањина или спољашњим притисцима“. Битно је, међутим, да је тежиште „Труманове доктрине“ финансијска и материјална помоћ, а у складу са принципима Уједињених нација. Јер: „Семе тоталитарних режима потхрањује се бедом и оскудицом.

Оно се шири и расте у злом тлу сиромаштва и неслоге. Оно у потпуности израста када је у народу умрла нада у бољи живот.“

У најпотпунијој мери „Труманова доктрина“ је дошла до изражаја у „Маршаловом плану“, односно „Програму за помоћ Европи“ (European Recovery Program, ERP), чији је аутор био генерал Џорџ Маршал, државни секретар у Трумановом кабинету. Одобрен од америчког председника и Конгреса, Маршалов план је ступио на снагу 3. априла 1948. с важношћу до 1953. На основу тог плана, европске некомунистичке земље – јер су комунистички режими, укључујући и Титов у Југославији, одбили да се прикључе Маршаловом плану – примиле су од Сједињених Америчких Држава 12,5 милијарди долара. С обзиром на његов план, Маршалу је била додељена Нобелова награда за мир за 1953. годину.

У Југославији, законом од 5. децембра 1946. са допунама од априла 1948, национализована су приватна предузећа, укључујући и ситнотрговинску мрежу. Тиме је створен паразитски управљачки слој, коме треба додати голем војни и полицијски апарат, као бољшевички тип политбирографије. Битна обележја тог типа изврсно описује Макс Вебер (Max Weber) само неколиким реченицама (Weber, 1980: 303, 293, 452, подвучено у изворнику): Бољшевизам је, тако, „војничко-надничарски и контрибуционистички милитаризам“, „најчистији милитаризам који у ово време игде постоји“; њега представљају „елементи који се као паразити скупе приликом сваког преврата, и који **неће да живе за револуцију, него од ње**, што ће рећи, који би као „црвена гарда“, или као чланови „револуционарних комитета“, или као њихови опуномоћеници за услуге у брбљању и доушништву **желели да се хране без рада**. Ти паразити који се хране на револуционарним јаслама немају никакав интерес да се садашње стање оконча догод им даје храну.“ Као извор прехрањивања себе и својих прирепина, нови властодршци су нарочито бацили око на српско село, па су у ту сврху 1946. донели закон о задругама, који је предвиђао оснивање „сељачких радних задруга“ као вида принудне колективизације, чији су узор били совјетски колхозии. Исте године донели су и уредбу о откупу житарица, на основу које је вршен принудан откуп житних производа. За повреду те уредбе била је предвиђена новчана или затворска казна, као и конфискација вршалица или делимична или потпуна конфискација непокретности. Значајно је да су ове мере правног нихилизма наишле на изванредан отпор руководства србијанских комуниста. Но, Тито је то руководство оптужио да су „секташи“ и „опортунисти“ у погледу индустријализације, а у погледу принудног откупа још рекао: „Кулак у Војводини је зајашио Партију. Ваша „сељачка“ политика је у ствари кулачка“ (Б. Петрановић, М. Зечевић, Југославија

1918–1988. Тематска збирка докумената, 2. изд., Београд 1988, 871 ид., аднотација 10; 873, аднотација 11.)

Примена ових прописа довела је до скоро потпуног гашења српске земљорадничке производње. Опасност од умирања од глади, као последица Титове геноцидне аграрне политике, надвила се над стотинама хиљада српске деце у градовима. Тада су прискочиле у помоћ Сједињене Америчке Државе, и омогућиле 6. јануара 1951. споразум са Титовом владом о „давању хитне помоћи Југославији“. Труманов режим нам је испоручивао брашно, млеко и јаја у праху („Труманово млеко“ и „Труманова јаја“), жути шећер и жути сир, али и новац и лекове. Врата Титовог пакла затворила је рука пуританске љубави према ближњем.

Литература/References

Arent, H. (1955). *Elements und Ursprünge totaler Herrschaft*, Frankfurt am Main.

Daniélou, J. (1948). *Le Mystère de l'Avent*, Paris.

Deschner, K. (1991). *Die Politik der Päpste im 20. Jahrhundert*, Neuausg., sine loco.

Deschner, (1992). (*Der Moloch. Zur Amerikanisierung der Welt*, Stuttgart/Wien.

Weber, M. (1980). *Gesammelte politische Schriften*, herausg. v. J. Winckelmann, 4. Aufl., Tübingen.

Wright, R. (2000). *Stolen Continents. Conquest and Resistance in the Americas*, London 2000.

Jellinek, G. (2006). *Die Erklärung der Menschen- und Bürgerrechte*, 3. Aufl. von W. Jellinek, Reprint, Saarbrücken.

Карташов, В.А. (2009). *Васељенски сабори*, Београд.

Maurois, A. (1937). *Die Geschichte Englands*, Wien/Leipzig.

Nolte, E. (1985). *Deutschland und der Kalte Krieg*, 2. Aufl., Stuttgart.

Sombart, W. (1920). *Die Juden und das Wirtschaftsleben*, 10. und 11. Tausend, München/Leipzig.

Spengler, O. (1922). *Der Untergang des Abendlandes*, II, Erste bis fünfzehnte Aufl., München.

Schmitt, C. (1954). *Land und Meer. Eine weltgeschichtliche Betrachtung*, Neue Aufl., Stuttgart.

Perry, B.R. (1944). *Puritanism and Democracy*, New York.

Петрановић, Б. Зечевић, М. Југославија 1918–1988. Тематска збирка докумената, 2. изд., Београд 1988.

Поповић, Ј. (1980). Догматика Православне цркве, II, фототипско изд. из 1935, Београд.

Tocqueville, de A. (1951). De la Démocratie en Amérique, par A. Gain, I, Paris 1951.

Heer, F. (1964). Europa Mutter der Revolutionen, Stuttgart.

Prof. Milan Petrović, LL.D.

Full Professor (retired),

Faculty of Law, University of Niš

THE POLITICAL SYSTEM OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND CONGREGATIONALISM (PURITANISM)

Summary

The political system of the United States of America has derived from a variant (faction) of Protestant Christianity, Congregationalism or Puritanism, which emphasizes the importance of the Old Testament Judaism and the doctrine of predestination (pre-determination). As such, Puritanism played an essential role in the emergence of the American type of democracy and the cruel colonization of the present-day territory of the United States. The first English colonists of the present-day United States territories were the Puritans. In line with their precept of Christianity, the Puritans considered themselves to be “the chosen people of God,” perceiving the state, church and economics as institutions based on the covenant between the members of the specific nation. By contrast, the non-Christian Native American Indians were considered to be “the devil’s children,” whom God had doomed to failure. The act of dropping atomic bombs on the Japanese cities of Hiroshima and Nagasaki, as well as the engagement in the Cold War with the Soviet Union, are the expression of such religious and moral perceptions. Yet, Puritanism still features a strong trait of Christian Love embodied in the New Testament. This trait came to the fore in the Marshall Plan, the American recovery program aimed at reviving European economies after the Second World War. Similarly, in the early years of Tito’s regime, when the Serbian agricultural production was almost completely extinguished in 1946 by introducing “peasant co-operatives” and forced purchase of grain products, which put Serbian children at risk of dying from famine, the American President Truman saved Serbia from famine by delivering food, money and medicines.

Key words: Protestantism, Congregationalism (Puritanism), United States, Tito’s regime.